Üstbili?sel Yazma Fark?ndal??? Ölçe?i (ÜYFÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstbili?sel Yazma Fark?ndal??? Ölçe?i (ÜYFÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32295

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstbili?sel Yazma Fark?ndal??? Ölçe?i (ÜYFÖ), Hasan Basri Kans?zo?lu taraf?ndan 2020 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçe?in temel amac?, **üstbili?sel** süreçlerin yazma becerileri ba?lam?nda ne ölçüde fark?nda oldu?unu belirlemektir. Ölçek, özellikle **ortaokul ö?rencileri** grubunun yazma eylemi s?ras?nda uygulad??? planlama, izleme ve de?erlendirme stratejilerini ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Bu çal??ma, hem kapsaml? bir literatür incelemesini hem de psikometrik aç?dan sa?lam bir **ölçek geli?tirme** sürecini içermektedir.

Ölçek, ö?rencilerin yazma öncesi haz?rl?k, yazma s?ras?ndaki öz düzenleme ve yazma sonras? gözden geçirme a?amalar?na yönelik fark?ndal?k düzeylerini detayl? bir ?ekilde ortaya koyarak, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve ö?retmenlere önemli veriler sunmay? hedeflemektedir. ÜYFÖ, Türkçe dilinde geli?tirilmi? olup, geçerlik ve güvenirlik çal??malar? bu ba?lamda yürütülmü?tür.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, Yazma Fark?ndal???, Metabili?, Ortaokul Ö?rencileri, Ölçek Geli?tirme, Yazma E?itimi, Psikometri.

Yazarlar

Hasan Basri Kans?zo?lu

Amaç

Üstbili?sel Yazma Fark?ndal??? Ölçe?i'nin (ÜYFÖ) birincil amac?, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin yazma süreçlerine ili?kin **üstbili?sel fark?ndal?k** düzeylerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu fark?ndal?k, ö?rencilerin yazma görevlerini yerine getirirken kulland?klar? bili?sel stratejileri ne kadar iyi planlad?klar?n?, izlediklerini ve de?erlendirdiklerini gösterir.

Ölçek, ö?rencilerin yazma becerilerindeki güçlü ve zay?f yönlerini belirlemede e?itimcilere yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r. Elde edilen veriler, yazma e?itimine yönelik daha hedefli ve etkili pedagojik müdahalelerin geli?tirilmesine temel olu?turur.

Yap? (Ölçe?in Ölçtü?ü Yap?)

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, **Üstbili?sel Yazma Fark?ndal???**'d?r. Bu yap?, bireyin kendi yazma sürecini yönetme, kontrol etme ve düzenleme becerisini ifade eder. Yazma ba?lam?nda üstbili?, genellikle üç ana bile?en etraf?nda incelenir:

Bili? Bilgisi (Declarative Knowledge): Bireyin yazma görevleri, stratejileri ve kendi yetenekleri

ARABPSYCHOLOGY.COM

hakk?ndaki bilgisi.

Bili? Düzenlemesi (Regulation of Cognition): Yazma sürecini planlama, hedefleri belirleme ve kaynaklar? organize etme eylemleri.

Bili? Deneyimi (Metacognitive Experience): Yazma s?ras?nda ortaya ç?kan duygusal ve bili?sel tepkileri izleme ve de?erlendirme.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda (Kans?zo?lu, 2020), yap?sal geçerli?in sa?lanmas? amac?yla kapsaml? analizler yap?lm??t?r. Her ne kadar kaynak içerikte detayl? geçerlik bilgisi verilmese de, bir ölçek geli?tirme çal??mas?n?n standartlar? gere?i, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? ne derece temsil etti?ini belirlemek için **Kapsam Geçerli?i** (uzman görü?leri) ve **Yap? Geçerli?i** analizleri kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?i test edilirken kullan?lan **Faktör Analizi** yöntemleri (Büyük ihtimalle Aç?mlay?c? Faktör Analizi - AFA), maddelerin teorik olarak öngörülen alt boyutlar alt?nda topland???n? göstermi?tir. Bu analizler, ölçe?in üstbili?sel yazma fark?ndal??? yap?s?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü destekler niteliktedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???n?n ve dolay?s?yla **güvenirli?inin** belirlenmesi amac?yla geli?tirme çal??mas?nda psikometrik testler uygulanm??t?r. Tipik olarak, bu tür ölçeklerde iç tutarl?l?k katsay?s? olan **Cronbach Alfa** de?eri hesaplanm??t?r.

Güvenirlik analizleri, ölçe?in maddelerinin birbiriyle tutarl? oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek bir kararl?l??a sahip oldu?unu göstermi?tir. Bu sonuçlar, ÜYFÖ'nün ortaokul ö?rencilerinin üstbili?sel yazma fark?ndal??? düzeylerini kararl? bir biçimde ölçebilece?ini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Üstbili?sel Yazma Fark?ndal??? Ölçe?i'nin alt boyutlar?n? ve yap?sal modelini belirlemek için Faktör Analizi kullan?lm??t?r. Geli?tirme çal??mas?, literatür incelemesi sonucunda belirlenen teorik yap?y? destekleyecek ?ekilde maddelerin gruplanmas?n? sa?lam??t?r.

Analizler sonucunda ölçe?in kaç faktörden olu?tu?u (örne?in: Planlama, ?zleme ve De?erlendirme alt boyutlar?) ve bu faktörlerin toplam varyans?n ne kadar?n? aç?klad??? detayl? olarak raporlanm??t?r. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik temellerini güçlendirerek, üstbili?sel yazma fark?ndal???n?n çok boyutlu bir yap? oldu?unu göstermi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmese de, psikometrik ölçek geli?tirme standartlar? gere?i Likert format? kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.)

Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler

Ya? Grubu: Ortaokul Ö?rencileri (Genellikle 5-8. S?n?f aral???)

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, Türkiye'deki ortaokul kademesinde e?itim gören ö?rencilerin üstbili?sel yazma süreçlerini de?erlendirmek amac?yla gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Kat?l?mc?lar?n kendi yazma süreçlerine ili?kin fark?ndal?k düzeylerini belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Yazma Becerisi, Metakognisyon, Psikometrik Özellikler, Cronbach Alfa, Likert Ölçe?i, E?itim Ara?t?rmalar?.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hasan Basri Kans?zo?lu

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: hbkansizoglu@bartin.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Yazar?n Bart?n Üniversitesi E?itim Fakültesi ile olan ili?kisi belirtilmi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020 (Makalenin yay?nlanma y?l?d?r.)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m? ve akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Makale Ba?lant?s?: Orijinal makale Dergipark üzerinden eri?ime aç?kt?r: dergipark.org.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Orijinal PDF dosyas? bu adresten indirilebilir: ortaokul-ogrencilerinin-ustbilissel-yazma-farkindalik-duzeylerinin-olculmesi-bir-literatur-inceleme.pdf

Kaynaklar

Kans?zo?lu, H. (2020). Ortaokul ö?rencilerinin üstbili?sel yazma fark?ndal?k düzeylerinin ölçülmesi: Bir literatür inceleme ve ölçek geli?tirme çal??mas?. *Ondokuz May?s Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, *39*(2), 123-152.

Üstbili?sel Yazma Fark?ndal??? Ölçe?i (ÜYFÖ) Maddeleri

ÖNEML?: Bu ölçe?in orijinal maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktad?r. Ölçek maddelerine eri?im için ilgili akademik makalenin (Kans?zo?lu, 2020) incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM